

SOCIALINIO TEISINGUMO SCENARIJŲ KŪRIMAS: KARTOS IR VERTYBIŲ PRIORITETAİ

Vitalija Rudzkiene
Mykolo Romerio universitetas, Lietuva
vital@mruni.eu

Miglė Černikováitė
Mykolo Romerio universitetas, Lietuva
miglec@yahoo.com

Tikslas –atskleisti dviejų, ideologiškai prieštaringų visuomenės grupių, individualistų ir kolektyvistų, suvokiamo socialinio teisingumo vertybių prioritetus, patikrinti šių vertybių tęstinumą gyventojų kartose ir sudaryti galimus ateities scenarijus pagal išskirtus vertybių prioritetus..

Metodologija – Tyrimas grindžiamas lyginamąja mokslinės literatūros analize, statistiniais suderinamumo ir vienfaktorinės dispersinės analizės metodais. Statistinei analizei naudoti reprezentatyvios Lietuvos gyventojų apklausos, kurią 2013 m. balandžio 10 – 14 atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras Vilmorus, duomenys.

Rezultatai – Pastaraisiais metais socialinės srities įžvalgų ir scenarijų kūrimui skiriamas vis didesnis dėmesys. Priežastis ta, kad sudėtingos socialinės dinaminės sistemos vystymosi pokyčiai yra globalaus pobūdžio ir todėl tiksliai nuspėti būsimą ateities versiją yra beveik neįmanoma. Todėl scenarijai, kurie atskleidžia galimas ateities alternatyvas veikia kaip priemonė, padedanti įvertinti vykstančių pokyčių ateities tendencijas, tikėtinus rezultatus, skatinanti diskusijas ir nuomonių integravimą. Scenarijų taikymas socialinėse –ekonominėse, komunikacinėse, inžinerinėse sistemose atskleidžia pagrindinių veiksnių ir idėjų raidos kryptis, jų ryšius ir poveikį ateities vizijoms įgyvendinimui. Straipsnis skirtas skirtingų pasaulėžiūrų ir skirtingų amžiaus grupių socialinio teisingumo vertybių analizei. Remiantis reprezentatyvia Lietuvos gyventojų apklausa, įvertinus pasaulėžiūrinius ir kartų skirtumus, sukurti galimi ateities scenarijai pagal vertybių prioritetus.

Jungiant išskirtas dvi pagrindines varomąsias jėgas, pagal GBN metodiką sudaryti keturi galimi scenarijai: emigracija, aktyvi visuomenė, pasitikinti visuomenė ir apatija. Du pozityvūs scenarijai – aktyvi visuomenė ir pasitikinti visuomenė – atitinka darnios plėtros principus. Kiti du scenarijai – emigracija ir apatija – atskleidžia galimą visuomenės stagnaciją, didelį socialinės atskirties lygį, socialinės sanglaudos visuomenėje stoką.

Tyrimo ribotumas – Scenarijų kokybė priklauso nuo pradinių prielaidų ir taikomų kriterijų.

Praktinė reikšmė – Tyrimas prisideda prie gilesnio visuomenės vystymosi raidos ir prioritetų supratimo, kartų savitarpio solidarumo ir darnos. Sukurti scenarijai atkreipia dėmesį į didėjantį individualizmą ir asmeninio žmogaus dalyvavimo sprendimų priėmime svarbą.

Originalumas/Vertingumas – Pastaryjų metų teoriniai ir empiriniai tyrimai rodo, kad vertybės yra vienas iš pamatinių socialinio teisingumo suvokimo elementų. Socialinio teisingumo vertybių analizę sunkina tai, kad jų samprata ir prioritetai keičiasi kartu su socialine – demografinė aplinka. Pagrindinis socialinio teisingumo teorijų trūkumas yra tas, kad jos neatskleidžia kaip jų deklaruojami principai reiškiasi konkrečioje socialinėje ekonominėje aplinkoje. Atlikto tyrimo pagrindą sudaro ne tik teorinių šaltinių analizė, bet ir realių duomenų ir realios aplinkos analizė.

Raktiniai žodžiai - Socialinio teisingumo suvokimas, vertybės, individualizmas, kolektyvizmas, įžvalgos, scenarijai.

Tyrimo tipas - aiškinamasis ir ryšinis tyrimai.

Tyrimas atliktas vykdant Lietuvos mokslo tarybos projektą pagal programą „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“, No. SIN-12005